

Výroční zpráva o činnosti Archivu dějin techniky a průmyslu Národního technického muzea v Praze za rok 2006

Úvod

Archiv Národního technického muzea v Praze se podle přijatého a schváleného plánu soustředil v roce 2006 na tyto úkoly:

1. Záchrana archivu po povodních z roku 2002.
2. Stěhování archivního materiálu do nového depozitáře v Čelákovících.
3. Stěhování archivu v rámci přestavby hlavní budovy NTM na Letné.
4. Třídění, pořádání a evidence vysušených archiválií podle fondů a jednotlivých sbírek.
5. Digitální zpracování sbírek archivu.
6. Restaurování poškozených archiválií.
7. Přebalování archivního materiálu do nových kartonů a desek v rámci přestěhování do nových depozitářů.

Stěhovací a manipulační práce v roce 2006 výrazně převládaly nad odbornou archivní prací. To souvisí také se zavážením archivních fondů a sbírek do nového depozitáře NTM v Čelákovících od května 2006. Od září bylo z důvodů stavební rekonstrukce uzavřeno pro veřejnost celé muzeum. Všechny služby a rešerše, které archiv za uplynulý rok poskytoval, se děly jen korespondenční formou.

Personální podmínky archivu

V archivu NTM pracuje v současné době 6 osob včetně vedoucího. Všichni pracují na plný úvazek.

Balcar, Miroslav – pořádání fondů, zpracování inventářů, podíl na akvizicích, inventarizacích, badatelské agendě, reprodukčních pracích, přebalování archiválií a stěhování;

Cenker, Petr, ing. – všechna činnost spojená s leteckým archivem, zpracování materiálů do programu JANUS, tvorba koncepce leteckého archivu, badatelská agenda, digitalizace, akvizice, spolupráce s odbornými časopisy, stěhování sbírek;

Hudecká Marie – práce s obrazovými sbírkami (fotografie, grafika), badatelská agenda, služba ve studovně, reprodukční práce, podíl na digitalizaci a tvorbě databáze sbírky vzpomínek;

Stříteský, Hynek, Mgr. – hlavní úkol „digitální databáze sbírky vzpomínek“, práce s programem PevA a JANUS, pořádání fondů, badatelská agenda, spolupráce s vysoušecím pracovištěm, přebalování a stěhování archiválií;

Vácha, Zdeněk, PhDr. – práce s archivními fondy (pořádání, inventáře, jejich elektronická podoba v programu JANUS), tvorba koncepce při digitálním zpracování archivních dokumentů, operátor PevA, počítačová evidence a kontrola pohybu archivního materiálu mezi depozitáři, vysoušecím pracovištěm

a desinfekčním pracovištěm, příprava a kontrola spisového řádu a jeho používání v NTM, přebalování a stěhování materiálu;

Hozák, Jan, PhDr. – vedoucí archivu;

PhDr. Milada Sekyrková, CSc. – toho času na mateřské dovolené; na jejím místě je Mgr. Hynek Stříteský, jehož pracovní poměr trvá do konce mateřské dovolené dr. Sekyrkové. Současné personální obsazení archivu NTM je za stávajících podmínek dostačující.

Celkové množství archiválií, uložených a spravovaných archivem NTM

1. archivní fondy (písemné pozůstalosti osobností české techniky, průmyslu, obchodu, řemesel, přírodních věd, registry podniků a institucí) zanesené do evidence PEVA – 483 b.m. (784 signatur)
2. registratura Národního technického muzea 1908 – 2006, včetně Spolku TM – cca, 386 b.m.
3. sbírka historie letectví, nazývaná letecký archiv (LA) – 165 b.m. v programu PEVA
4. sbírka technických výkresů a plánů – 7.765 kusů
5. ikonografická sbírka dějin techniky a průmyslu (grafika, tisky, obrazy) – cca 9. 312 kusů
6. sbírka firemní literatury (propagační prospekty, ceníky, návody k obsluze) – cca 322 b.m.
7. sbírka fotografií – 25.840 negativů, 47.670 pozitivů, filmotéka čítá cca 530 dokumentárních filmů
8. sbírka vzpomínek a rukopisů – 1937 inv. čísel (35 b.m.)
9. sbírka přednášek a učebních textů profesorů vysokých a středních odborných škol (cca 20 b.m.)
10. sbírka plakátů a reklamní grafiky (cca 2665 ks)
11. sbírka patentů, patentních věstníků a literatury – 120 b.m.
12. sbírka plaket, medailí, mincí a drobné plastiky s tematikou techniky, průmyslu a obchodu (150 ks)
13. sbírka akcií a cenných papírů (192 inv. čísel)
14. biografická sbírka osobností (20 b.m.)
15. sbírka archiválií různé provenience (3 b.m.)
16. tématicky svébytné a vnitřně bohatě strukturované dokumentární celky tvoří sbírka tzv. železničního archivu a archivu lodní dopravy (vyjádřeno v běžných metrech cca 75 a 40.

Uvedené archivní fondy a sbírky jsou dnes uloženy ze 70 % v kvalitních depozitářích v Čelákovcích, v hlavní budově na Letné a v pronajatém depozitáři na Chodovci (AHMP); z 25 % v provizorních podmínkách – ve skladištích na dvoře na Letné, na Masarykově nádraží v Praze a ve starých halách v Čelákovcích. Souvisí to s přestavbou budovy NTM a s evakuací archivu z Invalidovny v Karlíně po povodních 2002. Asi ¼ z celkového objemu archiválií byla v Invalidovně pod vodou, později zmrazena, nyní postupně

vysoušena. Do konce roku 2006 byla vysušena asi jedna polovina ze všech zamražených archiválií Archivu dějin techniky a průmyslu. Přesný přehled zamražených a vysušených archiválií z fondů a sbírek je k dispozici v archivu. Nejvýznamnější fondy a sbírky archivu (cca 20 % celkového objemu) byly vždy a jsou i nadále uloženy v depozitáři v hlavní budově na Letné.

Významnou událostí z hlediska péče o sbírky v roce 2006 bylo uvedení do provozu nového víceúčelového depozitáře v Čelákovících – Záluží, tzv. nová hala. Zde má své prostory také archiv NTM. Od května 2006 sem byl převezen z Chodovce a uskladněn archivní materiál, přebalený a desinfikovaný v celkovém množství 1581 kartonů, 87 balíků, 91 krabic a 23 knih.

V hlavní budově na Letné byly po stavební stránce dokončeny nové depozitáře archivu, avšak nejsou dosud zkolaudovány. Stane se tak až při kolaudaci celé stavby v závěru roku 2007. To je také důvod, proč bude muset archiv NTM požádat o odložení akreditace speciálního archivu o jeden rok – 2008.

Výběr, zpracování a využívání archiválií

Záchrana archivu po povodních zůstává stále hlavním úkolem. V roce 2006 bylo vysušeno 45 kartonů archiválií a 470 výkresů. V roce 2007 se bude vysušet převážně velkoformátový výkresový materiál leteckých sbírek.

Přehled o stavu a uložení materiálu v jednotlivých depozitářích na konci roku 2006:

Archiv hl. města Prahy na Chodovci: 1770 kartonů, 48 balíků, 44 krabic, 8 desky s plány, 3 kartotéky, 8 knih, 2 plánové role.

Hlavní budova NTM na Letné: 2018 kartonů, 10 balíků, 40 krabic, 15 desek s plány, 55 knih.

Nová hala v Čelákovících: 1581 kartonů, 87 balíků, 91 krabic, 23 knih.

Celkové množství kartonů ve všech depozitářích archivu NTM dosahuje na konci roku 2006 – 1.080 běžných metrů.

Práce s fondy a se sbírkami

Akvizice

Z důvodů přestavby budovy a stěhovacích prací omezeny na minimum.

Z podniku AERO Vodochody převzato cca 1.500 konstrukčních výkresů.

Přes sbírkotvornou komisi NTM zakoupen fotografický archiv Jindřicha Šarocha (tématika fotografií průmyslu z let 1955 – 1980) – cca 1200 snímků negativů i pozitivů. Dále byl koupen soubor výkresů vynálezů L. Maiznera z let 1920 – 1925 a kopie dokumentace z historie firmy Knotek – zemědělské stroje, Jičín.

Inventarizace fondů v programu JANUS

746 – Elstner, 752 – Kalva, 753 – Heinz, 755 – Donocik, 574 – Spolek NTM; převádění inventářů do programu JANUS: 744 – Kuttelvašer, 587 – Cífkova, 623 – Stadler, 500 – Vilímek, 503 – Jílek, 505 – Urban;

Evidence v programu PEvA

Nové akvizice: 680 – Špetl, 754 – Monzer, 755 – Donocik, 776 – Hanzelka Boleslav;

Zápis starších fondů: 752 – Kalva, 753 – Heinz, 754 – Monzer, 756 – Paulus, 757 – Konečný, 758 – Hlesnikovský, 759 – Charvát, 760 – Novotný, 761 – Smékal, 762 – Studénka, 763 – Germář, 764 – Poustka, 765 – Paspá, 766 – Kec, 767 – Kock, 768 – Deglové, 769 – Kabát, 770 – Šípek, 771 – Špaček, 772 – Chalupa, 773 – Čihák, 774 – Smekal, 775 – Sch“uck, 777 – Friedrich, 778 – Valtr, 779 – f. FUGA Kladno, 780 – Hejnal, 781 – Jalovec, 782 – Ueberhuber, 783 – Národohospodářská jednota, 784 – Praga, obchodní a vývozní družstvo.

Sbírka vzpomínek a rukopisů – počítačová databáze

Zpracováno je celkem 910 textů (cca 15.750 stran strojopisu), z celkového objemu je to cca 65 %, výhled dokončení této práce a úplného zpřístupnění na internetu je v roce 2008. Práce se zdržely v důsledku stěhování v rámci přestavby budovy.

Obrazové sbírky archivu (fotografie, grafika)

V roce 2006 zpracováno 360 negativů, 515 pozitivů, 26 tisků a grafických listů.

Restaurování

Z finančních prostředků na záchranu sbírek po povodních, přidělených Ministerstvem kultury ČR, byla restaurována kolekce 19 ks historických reklamních plakátů české, francouzské a belgické provenience z let 1890 – 1914.

Digitalizace sbírek

Ve spolupráci s mediátekou NTM bylo digitalizováno cca 480 kusů archiválií, převážně obrazové povahy. Snímky jsou v elektronické podobě archivovány na CD v mediatéce.

Inventarizace

Průběžně se provádí inventura vysušených a vydesinfikovaných archiválií, které jsou znovu zařazovány do fondů a sbírek. Konfrontujeme je s původními inventáři a zjišťujeme ztráty. Definitivní závěr bude možné udělat až po vysušení všech zamražených archiválií. Za rok 2006 bylo prověřeno cca 1750 archivních jednotek.

Badatelská agenda

Archiv NTM byl po celý rok uzavřen pro veřejnost z důvodů stavební rekonstrukce budovy. S tím souviselo velké stěhování a provizorní uložení materiálu v prostorách hlavní budovy na Letné. K řadě sbírek a archivních pomůcek se nelze fyzicky dostat. Studovna byla celý rok 2006 uzavřena. E-mailem a telefonicky bylo vyřízeno cca 75 dotazů a rešerší.

Dne 27. února 2007

PhDr. Jan Hozák
vedoucí archivu